

آشنایی با کنگره ملی خلق چین

دفتر سیاست خارجی و امنیت ملی

مقدمه

تشکیل حکومت جمهوری خلق چین در اول اکتبر ۱۹۴۹ میلادی، فصل جدیدی را در تاریخ چین گشود که پس از آن، چین ابتداگذار از جامعه دموکراتیک نوین به جامعه سوسیالیستی را به انجام رساند و سپس به تحکیم سوسیالیسم پرداخت. جمهوری خلق چین، به ترتیب در سال‌های ۱۹۵۴، ۱۹۷۵، ۱۹۷۸، ۱۹۸۲ چهار قانون اساسی داشته است. ولی اگر «برنامه عمومی» کنفرانس مشورتی سیاسی خلق چین را که در سپتامبر ۱۹۴۹ میلادی مورد پذیرش قرار گرفت، جزء قوانین اساسی چین محسوب کنیم، باید قائل به وجود پنج قانون اساسی از هنگام تأسیس جمهوری خلق چین تاکنون باشیم.^۱ بنا تصویب قانون اساسی، نهادهای رسمی و غیررسمی قدرت شکل گرفتند. جمهوری خلق چین همانند سایر کشورهای کمونیستی، دارای سیستم پیچیده‌ای است. در این کشور از یک سو مراکز رسمی و دولتی قدرت وجود دارد و

از سوی دیگر در کنار مراکز رسمی، مراکز غیررسمی قدرت، مانند حزب کمونیست وجود دارد. حزب بر واحدهای دولت نظارت می‌کند و بر آنها فرمانروایی دارد. گذشته از این، به این دلیل که بسیاری از مشاغل مهم و پر مسئولیت دولتی را اعضای حزبی بر عهده دارند، تداخل و آمیختگی زیادی در روابط داخلی این دو شبکه به وجود آمده است.^۲

حزب کمونیست چین^۳، به ویژه هیئت اجرایی آن از نفوذ بالایی بر کنگره ملی خلق و کمیته دائمی آن برخوردار است. در اصل دوم قانون اساسی مصوب ۱۹۷۸، درباره نقش حزب کمونیست چین، در ساختار سیاسی این کشور چنین آمده است: «حزب کمونیست چین هسته رهبری کننده تمام

۱. بهزاد شامنده و علیرضا طیب، سیاست و حکومت در چین، (تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی، دانشگاه تهران، ۱۳۶۸) ص ۱۸.

۲. یان داریی شر، تحولات سیاسی در جمهوری خلق چین، ترجمه عباس همدایت وزیری، (تهران: سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، ۱۳۶۸)، ص ۲۰.

3. Communist Party of China - CPC.

نحوه و شرایط انتخاب نمایندگان کنگره ملی خلق

نمایندگان کنگره‌های خلق در سطح بخش و پایین‌تر به‌طور مستقیم به‌وسیله مردم انتخاب می‌شوند و تحت نظارت آنها هستند. نمایندگان کنگره خلق از سطح بخش به بالا به وسیله کنگره‌های خلق بلافاصله پایین‌تر از خود انتخاب می‌شوند و تحت نظارت واحدی هستند که آنها را انتخاب کرده است (یعنی در انتخاب نمایندگان از سطح بخش به بالا، انتخاب به‌صورت غیرمستقیم انجام می‌گیرد).^۲ انتخاب نمایندگان برای کنگره ملی خلق بر چهار اصل جامعیت، برابری، آزادی مخفی و انتخابات آزاد مبتنی است.^۳ کلیه شهروندان جمهوری خلق چین که حداقل

۱. شاهنده، پیشین، قانون اساسی جمهوری خلق چین مصوب ۱۹۷۸.

2. The National People's Congress, Edited and Published by New Star, Beijing, China, 1998, pp., 111.

۳. هر چند در نحوه انتخاب نمایندگان و میزان قدرت کنگره ملی خلق، از زمان تصویب اولین قانون اساسی چین اصلاحاتی صورت گرفت و این اصلاحات در قانون اساسی مصوب ۱۹۸۲ نمود بیشتری یافته است، اما اصلاح‌طلبان خواستار افزایش اصلاحات می‌باشند. در همین راستا گروهی از اصلاح‌طلبان در متن حزب کمونیست چین و دولت این کشور خواهان آن هستند که اصلاحات اقتصادی با اصلاحات سیاسی همراه شود. اینان خواهان انجام رأی‌گیری همگانی به شکل مستقیم و آزاد هستند. رفورمیست‌ها خواهان تغییر شکل کنگره ملی خلق به مجلس نمایندگان هستند به‌نحوی که مجلس نمایندگان دارای قدرت قانون‌گذاری مستقل و حق تصمیم‌گیری درباره تشکیل دولت و مسئولیت نظارت بر کار دولت باشد. (فسیگارو، شماره ۱۱، ژانویه ۱۹۹۸، هفته‌نامه ترجمان، شماره ۱۲، دوم بهمن ۱۳۷۶، ص ۴۱).

۴. شاهنده، پیشین، ص ۲۹.

4. Information Office of the State Council (of the Peoples Republic of China: The People's Congress System in China, China Information Press 1997-R.P.I.

خلق چین است. طبقه کارگر رهبری دولت را توسط پيشاهنگ خود، حزب کمونیست چین اعمال می‌کند. در جمهوری خلق چین ایدئولوژی رهنا، مارکسیسم - لنینیسم و اندیشه مانوتسه‌دون است.^۴

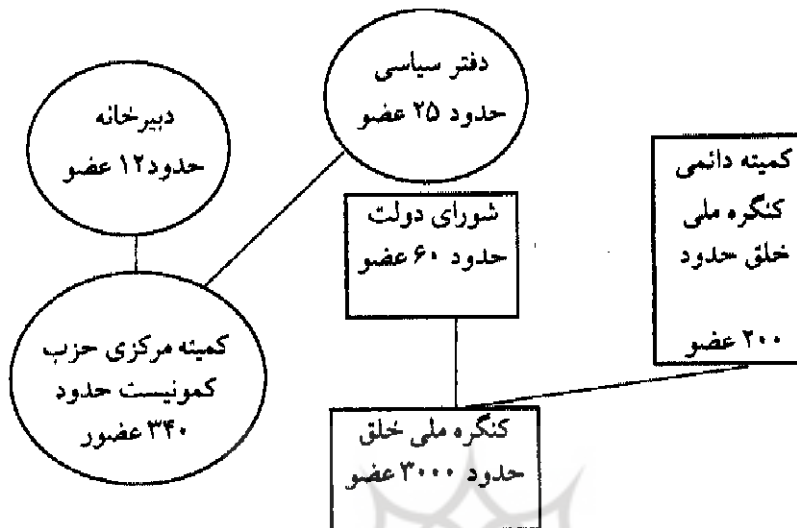
به‌منظور توسعه دموکراسی و افزایش قدرت کنگره ملی خلق، این اصل در قانون اساسی مصوب ۱۹۸۲ حذف شده است.

کنگره ملی خلق چین، عالی‌ترین ارگان قدرت دولتی است. کنگره ملی خلق و کمیته دائمی آن، وظیفه قانون‌گذاری را بر عهده دارند. کنگره ۲۹۷۸ نماینده دارد که از استان‌ها، مناطق خود مختار، دولت شهرها و نیروهای مسلح انتخاب می‌شوند.

نمایندگان کنگره ملی خلق از طبقات و گروه‌های مختلف قومی انتخاب می‌شوند. برای نمونه، ترکیب نمایندگان نهمین کنگره ملی خلق به شرح زیر است:

۳۵۶ نفر نمایندگی از کارگران و دهقانان (۱۸/۹۸) درصد از کل اعضا، ۶۲۸ نفر از روشنفکران (۲۱/۰۷) درصد ۹۸۸ نفر از کارمندان دولت (۳۳/۱۶) درصد. ۴۶۰ نفر از احزاب غیر کمونیست و درجه دوم (۱۵/۴۴) درصد. ۳۶۸ نماینده از ارتش آزاد بخش خلق (۸/۹۹) درصد ۳۷ نماینده از سرزمین‌های ماوراء بحار (۱/۲۴) درصد ۳۵ نفر از HKSAR (۱/۲۱) درصد. در بین نمایندگان ۶۵۰ نفر نیز زن هستند (۲۱/۸۱) درصد. هر یک از ۵۶ گروه قومی نمایندگان خودشان را دارند من جمله ۴۲۸ نماینده از اقلیت قومی (۱۴/۳۶) درصد انتخاب می‌شوند.^۴

ارتباط‌های داخلی شبکه‌های حزبی و دولتی

هیچ‌کس راه یابند.^۲
 دوره نمایندگی کنگره‌های خلق، در سطح قصبه‌ها و روستاها و بخش‌ها، ۳ سال و برای بالاتر از بخش، پنج سال است. بر طبق اصل ۶۱ قانون اساسی مصوب ۱۹۸۲ چین در کنگره ملی خلق سالانه یک اجلاسیه دارد که توسط کمیته دائمی آن فرا خوانده می‌شود. اجلاسیه کنگره ملی خلق در هر زمان که کمیته دائمی ضروری تشخیص دهد و یا به پیشنهاد بیش از $\frac{1}{5}$ نمایندگان کنگره ملی خلق برگزار می‌شود. کنگره ملی خلق در اجلاسیه‌های خود به

هیچ‌کس سال تمام دارند - مگر اشخاصی که به موجب قانون از حقوق سیاسی محروم شده‌اند - صرف‌نظر از ملیت، نژاد، جنسیت، شغل، سوابق خانوادگی، اعتقادات مذهبی، تحصیلات، میزان مایملک یا طول مدت اقامت از حق انتخاب کردن و انتخاب شدن برخوردارند.^۱

انتخابات کنگره‌های محلی خلق و در نهایت کنگره ملی خلق، به وسیله کمیته دائمی کنگره ملی خلق برگزار می‌شود و دو ماه قبل از تشکیل کنگره، کمیته دائمی می‌بایست اطلاع دهد که نمایندگان انتخاب شده‌اند در غیر این صورت با تصویب دوسوم اعضای کمیته دائمی، تشکیل کنگره می‌تواند به تعویق افتد و در مدت یکسال حتماً باید انتخابات تکمیل و نمایندگان به

1. Political Hand Book of the World 1995-1996, (CSA Publications State University of New York), New York, 1996. p 188.

۲. مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازگانی، چین، از سری انتشارات بررسی مسائل کشورها، شماره ۱۰، (تهران: ۱۳۶۸)، ص ۸۷

- ۱۱- اصلاح یا ابطال تصمیمات نامناسب کمیته دائمی کنگره ملی خلق؛
 - ۱۲- تصویب ایجاد استان‌ها، مناطق خودمختار و شهرهایی که تحت نظارت مستقیم دولت مرکزی قرار دارند.
 - ۱۳- تصمیم‌گیری در خصوص ایجاد مناطق ویژه در تقسیمات کشور و نظام‌هایی که باید در آنها برقرار شود.
 - ۱۴- تصمیم‌گیری در خصوص جنگ و صلح؛
 - ۱۵- اعمال دیگر وظایف و اختیاراتی که باید از سوی عالی‌ترین ارگان قدرت دولتی اعمال شود.
- بر طبق اصل ۶۳ کنگره ملی خلق، اختیار عزل یا فرا خواندن اشخاص زیر را داراست:
- ۱- رئیس جمهور و معاون رئیس جمهور؛
 - ۲- نخست وزیر، معاونان نخست وزیر، وزیران مسئول وزارتخانه‌ها یا کمیسیون‌ها، بازرس کل و دبیرکل شورای دولتی؛
 - ۳- رئیس کمیسیون نظامی مرکزی و دیگر اعضای آن.
 - ۴- رئیس دیوان عالی خلق؛
 - ۵- دادستان کل دادستانی عالی خلق.
- اصلاحیه‌های قانون اساسی باید از سوی کمیته دائمی کنگره ملی خلق یا بیش از $\frac{1}{5}$ نمایندگان کنگره ملی خلق پیشنهاد و بر پایه بیش از $\frac{2}{3}$ کل نمایندگان کنگره به تصویب برسد. قوانین و قطعنامه‌ها باید بر مبنای رأی اکثریت مطلق کل نمایندگان کنگره ملی خلق تصویب شود.
- کنگره ملی خلق به علت تعداد زیاد

انتخاب یک هیئت رئیسه جهت اداره اجلاس مبادرت می‌ورزد.^۱

وظایف و اختیارات کنگره ملی خلق

وظایف و اختیارات کنگره ملی خلق چنین بر طبق اصول ۶۲ و ۶۳ قانون اساسی چین مصوب ۱۹۸۲ به شرح زیر است:

- ۱- اصلاح قانون اساسی؛
- ۲- نظارت بر اجرای قانون اساسی؛
- ۳- وضع و اصلاح قوانین بنیانی ناظر بر جرایم کیفری، مسائل غیرنظامی، ارگان‌های دولتی و سایر موضوعات؛
- ۴- انتخاب رئیس جمهور و معاون رئیس جمهور؛
- ۵- اتخاذ تصمیم در خصوص انتخاب شورای دولتی بنا بر معرفی ریاست جمهوری خلق چین و انتخاب معاونان نخست وزیر - مشاوران دولت، وزرای مسئول وزارتخانه‌ها یا کمیسیون‌ها، بازرس کل و دبیرکل شورای دولتی بنا بر معرفی نخست وزیر؛
- ۶- انتخاب رئیس کمیسیون نظامی مرکزی و تصمیم‌گیری در خصوص انتخاب کلیه اعضای کمیسیون نظامی مرکزی بنا بر معرفی رئیس این کمیسیون؛
- ۷- انتخاب رئیس دیوان عالی خلق؛
- ۸- انتخاب دادستان کل دادستانی عالی خلق؛
- ۹- بررسی و تصویب برنامه توسعه اقتصادی و اجتماعی ملی و گزارش عملکرد آن؛
- ۱۰- بررسی و تصویب بودجه دولت و گزارش عملکرد آن؛

۱. شاهنده، هشتم، قانون اساسی مصوب ۱۹۸۲.

پیشینه کارگزار مجلس و نمایندگان

اعضای آن و نیز به علت این که به طور معمول سالانه یک بار تشکیل جلسه می دهد) از قدرت بالایی برخوردار نیست. در حال حاضر کمیته دائمی کوچکتر آن که ۱۳۴ عضو دارد از قدرت بیشتری برخوردار است و جلسات آن هر پانزده روز یک بار برگزار می شود.^۱

کمیته دائمی کنگره ملی خلق چین
کمیته دائمی از یک رئیس، ۲۰ نفر معاون رئیس، یک دبیر کل و ۱۳۴ عضو تشکیل می گردد. رئیس و معاونان رئیس و دبیر کل، شورای ریاست را تشکیل می دهند.^۲

رئیس و معاونان رئیس کمیته دائمی نمی توانند برای بیش از دو دوره متوالی در این سمت به خدمت پردازند.

کلیه اعضای کمیته دائمی را کنگره ملی خلق انتخاب می کند و اختیار برکنار ساختن آنها را دارد. اقلیت های ملی از حق داشتن تعداد مناسب و کافی نماینده در کمیته دائمی کنگره ملی برخوردارند.

هیچ یک از اعضای کمیته دائمی کنگره ملی خلق نباید در هیچ یک از ارگان های اجرایی، قضائی دادستانی دولت، دارای سمتی باشد. نیمی از اعضای این کمیته از مسئولات مهم حزبی هستند.^۳ کمیته دائمی هر کنگره ملی خلق برای همان دوره کنگره ملی خلق انتخاب می شود و تا انتخاب کمیته دائمی جدیدی، توسط کنگره ملی خلق بعدی، به انجام وظایف و اعمال اختیارات

خود ادامه خواهد داد.

بر طبق اصل ۶۸ قانون اساسی مصوب ۱۹۸۲، رئیس کمیته دائمی کنگره ملی خلق فعالیت کمیته دائمی را رهبری می کند و نشست های آن را فرا می خواند. معاونان رئیس و دبیر کل، رئیس کمیته را در انجام وظایف یاری می کنند. نشست های اجرایی با شرکت رئیس، معاونان رئیس و دبیر کل، کارهای روزمره و مهم کمیته دائمی کنگره ملی خلق را اداره می نماید.

بر طبق اصل ۷۰ قانون اساسی «کنگره ملی خلق به تشکیل کمیته های ویژه زیر و دیگر کمیته های ویژه ای که ضروری تشخیص دهد، مبادرت می ورزد.

کمیته ملیت ها، کمیته حقوقی، کمیته اقتصاد و امور مالی، کمیته تعلیم و تربیت، علوم، فرهنگ و بهداشت عمومی، کمیته امور خارجه، کمیته امور چینی های مقیم خارج از کشور. این کمیته ها در فاصله میان اجلاس های کنگره ملی خلق، تحت نظر کمیته دائمی این کنگره به کار می پردازند.

کمیته های ویژه تحت هدایت کنگره ملی خلق و کمیته دائمی آن به بررسی، شور و تدوین لوایح مربوطه و تهیه پیش نویس قطعنامه ها مبادرت می ورزند.

بر طبق اصل ۷۱ «کنگره ملی خلق و کمیته دائمی آن می توانند هر زمان که لازم

۱. داری شمر، پیشین، ص ۲۲.

2. The Peoples Congress System in China, Op.cit., p.2.

۳. داری شمر، پیشین، ص ۲۲.

۸- ابطال آن دسته از مقررات یا تصمیمات محلی ارگان‌های قسدرت دولت در استان‌ها، مناطق خودمختار، شهرهای تحت نظارت مستقیم دولت مرکزی، که با قانون اساسی، قوانین عادی و مقررات اداری تعارض دارند.

۹- تصمیم‌گیری در زمینه انتخاب وزیران مسئول وزارتخانه‌ها یا کمیسیون‌ها یا بازرس کل و دبیر کل شورای دولتی بنا به معرفی نخست‌وزیر شورای دولتی در فاصله میان اجلاس‌های کنگره ملی خلق؛

۱۰- تصمیم‌گیری در زمینه انتخاب دیگر اعضای کمیسیون نظامی مرکزی، بنا بر معرفی رئیس این کمیسیون در فاصله میان اجلاس‌های کنگره ملی خلق؛

۱۱- عزل و نصب معاونان دادستانی کل و دیگر دادستانی‌های عالی خلق، اعضای کمیته دادستانی و دادستان کل دادستانی نظامی بنا بر توصیه دادستان کل دادستانی عالی خلق و تصویب عزل یا نصب دادستان‌های کل دادستانی‌های خلق استان‌ها، مناطق خودمختار و شهرهایی که تحت نظارت مستقیم دولت مرکزی قرار دارند.

۱۲- تصمیم‌گیری در خصوص انتصاب یا فراخواندن نمایندگی‌های تام‌الاختیار در خارج از کشور؛

۱۳- تصمیم‌گیری در خصوص تصویب یا ابطال معاهدات و موافقتنامه‌های مهم منعقد شده با کشورهای خارجی؛

۱۴- ایجاد نظام‌های مربوط؛ عناوین و

تشخیص دهند امر به تشکیل کمیته‌هایی جهت تحقیق پیرامون مسائل خاص دهند و بر مبنای گزارش‌های آنها به تصویب قطعنامه‌های مناسب مبادرت ورزند».

وظایف و اختیارات کمیته دائمی

اصل ۶۷ قانون اساسی مصوب ۱۹۸۲، وظایف و اختیارات کمیته دائمی کنگره ملی خلق را به شرح زیر بیان نمود:

۱- تفسیر قانون اساسی و نظارت بر اجرای آن؛

۲- وضع و اصلاح جزئی قوانین به استثنای آن دسته از قوانین که باید توسط کنگره ملی خلق وضع شود؛

۳- تکمیل و اصلاح جزئی قوانین وضع شده توسط کنگره ملی خلق در فاصله میان اجلاس‌های کنگره ملی خلق مشروط بر آن‌که با اصول و بنیان این قوانین، معارض نباشد؛

۴- تفسیر قوانین عادی

۵- بررسی و تصویب آن دسته از تمایلات جزئی در برنامه توسعه اقتصادی و اجتماعی ملی یا در بودجه دولتی در فاصله میان اجلاس‌های کنگره ملی خلق که جهت اجرای آنها ضروری است.

۶- نظارت بر فعالیت شورای دولتی، کمیسیون نظامی مرکزی، دیوان عالی خلق و دادستانی عالی خلق؛

۷- ابطال آن دسته از قوانین و مقررات اداری، دستورات یا فرامین شورای دولتی که با قانون اساسی یا دیگر قوانین تعارض داشته باشد.

پیشنهاد برگزاری مجلس شیئا

جلسات کنگره خلق به چند طریق برگزار می‌شود: جلسات با حضور تمام اعضا، جلسات رؤسا، جلسات هیئت نمایندگان و جلسات گروهی از نمایندگان^۱ لوائح قانونی می‌تواند به وسیله رئیس جلسه، کمیته دائمی، کمیته ویژه، دولت‌های خلق، دادگاه‌های خلق وکلای خلق و هیئت نمایندگان کنگره خلق مطرح شوند. همچنین می‌توانند به وسیله حداقل ۳۰ تن از نمایندگان کنگره ملی خلق پیشنهاد شود. لایحه‌ای که در دستور کار قرار گرفته است، در جلسه کلیه اعضا و جلسات گروه‌های نمایندگان بررسی می‌شود و نیز ممکن است در جلسه رؤسا و جلسات کمیته‌های ویژه مورد بحث واقع شود. قوانین و قطعنامه‌ها باید بر مبنای رأی اکثریت مطلق کل نمایندگان کنگره ملی خلق تصویب شود. لیکن اصلاحیه‌های قانون اساسی باید از سوی کمیته دائمی کنگره ملی خلق یا بیش از ۱/۵ نمایندگان کنگره ملی خلق پیشنهاد و بر پایه آرای بیش از ۲/۳ کل نمایندگان کنگره به تصویب برسد.

کمیته دائمی معمولاً مطابق قانون و رویه عادی هر دو ماه یک بار تشکیل جلسه می‌دهد. این جلسات به وسیله رئیس فرا خوانده و ریاست می‌شود. یک هفته قبل از تشکیل چنین جلسه‌ای، باید یک دستور کار به وسیله شورای ریاست پیشنهاد شود.

درجات نظامی و دیپلماتیک و دیگر عناوین و درجات خاص؛

۱۵- برقراری نشان‌های دولتی و عناوین افتخار و تصمیم‌گیری در خصوص اعطای آنها؛

۱۶- تصمیم‌گیری در اعطای بخشودگی‌های ویژه؛

۱۷- تصمیم‌گیری در خصوص اعلام حالت جنگ در فاصله میان اجلاس‌های کنگره ملی خلق، در صورت وقوع درگیری‌های مسلحانه‌ای علیه کشور یا در جهت ایفای تعهدات ناشی از پیمان‌های بین‌المللی در زمینه دفاع مشترک علیه تجاوز؛

۱۸- تصمیم‌گیری در خصوص اعمال حکومت نظامی در تمامی کشور، یا در شمار خاصی از استان‌ها، مناطق خود مختار یا شهرهایی که تحت عنوان نظارت مستقیم دولت مرکزی قرار دارند.

۱۹- اعمال وظایف و اختیاراتی که ممکن است کنگره ملی خلق بدان واگذار نماید.

فرایند قانون‌گذاری ملی خلق و کمیته دائمی آن

کنگره ملی خلق مطابق با قانون و رویه عملی سالانه یک بار تشکیل جلسه می‌دهد. مقدمات هر جلسه به وسیله کمیته دائمی کنگره، با انتخاب رئیس و دبیر کل جلسه و اتخاذ یک دستور کار آماده می‌شود.

1. The Peoples Congress System in China, Op.cit., p.3.

مستول وزارتخانه‌ها یا کمیسیون‌ها، بازررس کل و دبیرکل شورای دولتی توسط کنگره ملی خلق انتخاب می‌شوند.

بر طبق اصل ۶۳ قانون اساسی، کنگره ملی خلق، اختیار عزل یا فرا خواندن رئیس جمهور و معاونان رئیس جمهور، نخست وزیر، معاونان نخست وزیر، وزیران مستول وزارتخانه‌ها یا کمیسیون‌ها، بازررس کل و دبیرکل شورای دولتی را دارد.

کمیته دائمی کنگره ملی خلق بر فعالیت شورای دولتی نظارت دارد و در ضمن می‌تواند آن دسته از قوانین و مقررات اداری، دستورات یا فرامین شورای دولتی که با قانون اساسی یا دیگر قوانین تعارض دارند را ابطال نماید. همچنین، انتخاب وزیران مستول وزارتخانه‌ها یا کمیسیون‌ها، یا بازررس کل و دبیرکل شورای دولتی بنا به معرفی نخست وزیر شورای دولتی در فاصله میان اجلاس‌های کنگره ملی خلق بر عهده کمیته دائمی کنگره ملی خلق می‌باشد. بر طبق اصل ۷۳ قانون اساسی، نمایندگان کنگره ملی خلق و اعضای کمیته دائمی آن حق دارند در خلال اجلاس‌های کنگره و نشست‌های کمیته دائمی، مطابق با آیین مصرح در قانون، به طرح سؤال از شورای دولتی یا وزارتخانه‌ها و کمیسیون‌های تحت امر شورای دولتی مبادرت ورزند که در این صورت، سؤالات باید به نحوی مسئولانه پاسخ داده شود.

جلسات کمیته دائمی عمدتاً در سه شکل تشکیل می‌شود؛ جلسات با تمام اعضا، جلسات گروه‌ها و جلسات توأم گروه‌ها. لوایح ممکن است به وسیله شورای ریاست، کمیته‌های ویژه دولت خلق، دادگاه‌های خلق و وکلای خلق مطرح شود و نیز ممکن است به وسیله حداقل ۱۰ نفر از اعضا کمیته دائمی کنگره ملی خلق پیشنهاد شود.^۱ یک لایحه قانونی که در دستور کار قرار گرفته است، قبل از طرح در جلسه عمومی، در جلسات گروه‌ها و جلسات توأم گروه‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. تصویب یک لایحه قانونی در کمیته دائمی با اکثریت نسبی انجام می‌گیرد.^۲

مکانیزم نظارت کنگره ملی خلق بر قوه مجریه

در نظام‌های ریاستی، قوه مقننه، نظارت کمتری بر قوه مجریه دارد. لیکن در نظام‌های پارلمانی، قوه مقننه، با استفاده از شیوه‌های نظارتی خاص، قوه مجریه و اعمال آن را تحت مراقبت قرار می‌دهد و بدین وسیله، امنیت و آزادی مردم تا حدود زیادی قابل تأمین و تضمین می‌تواند باشد.^۳ در نظام سیاسی چین به علت وجود حزب کمونیست، این مسئله از پیچیدگی خاص برخوردار است، با این حال باید گفت، کنگره ملی خلق بر قوه مجریه نظارت کامل دارد. کنگره ملی خلق، رئیس جمهور و معاون رئیس جمهور را انتخاب می‌کند و نیز نخست وزیر شورای دولتی، معاونان نخست وزیر، مشاوران دولت، وزرای

1. Ibid., p.3.

2. Ibid., p.4.

۳. ماشی، ص ۱۸۸.

پیشینگی کنگره مجلس شورا

از نمایندگان کنگره ملی خلق را نمی‌توان بدون موافقت هیئت رئیسه اجلاس جاری کنگره ملی خلق یا در فاصله میان اجلاس‌های کنگره ملی خلق بدون موافقت کمیته دائمی آن بازداشت یا مورد محاکمه جنایی قرار داد».

کتابنامه

- ۱- شاهنده، بهزاد و علیرضا طیب، سیاست و حکومت در چین. (تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی دانشگاه تهران، ۱۳۶۸)
- ۲- داریسی شری، بیان، تحولات سیاسی در جمهوری خلق چین. ترجمه عباس هدایت وزیری تهران: سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، ۱۳۶۸.
- ۳- مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، چین، از سری انتشارات بررسی مسائل کشورها، شماره ۱۰، تهران: ۱۳۶۸.
- ۴- هاشمی، سیدمحمد. حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران. جلد دوم و چاپ دوم، قم: مجمع آموزش عالی قم، ۱۳۷۵.

□ □ □

- ۱ سیدمحمد هاشمی، حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران، جلد دوم، (چاپ دوم، قم، مجمع آموزش عالی قم، ۱۳۷۵)، ص ۱۵۰.
- * مصونیت پارلمانی نمایندگان در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به‌طور کامل‌تر پذیرفته شد. در اصل ۸۶ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در مورد مصونیت پارلمانی نمایندگان چنین آمده است: «نمایندگان مجلس در ایفای وظایف نمایندگی، در اظهار نظر و رای خود کاملاً آزادند و نمی‌توان آنها را به سبب نظرانی که در مجلس اظهار کرده‌اند یا آرای که در مقام ایفای وظایف نمایندگی خود داده‌اند تعقیب یا ترفیف کرد».

بر طبق اصل ۹۲، شورای دولتی در برابر کنگره ملی خلق و در فاصله میان اجلاس‌های کنگره ملی خلق، در برابر کمیته دائمی آن، مسئول است و گزارش خود را به همان ارگان تقدیم خواهد داشت. «منافع مردم که نمایندگان اصولاً مسئول حفظ و پاسداری از آن به شمار می‌روند، اقتضا می‌کند که مجموعه حقوق تحت عنوان در «مصونیت پارلمانی» برای این نمایندگان برقرار شود، تا با آزادی و به دور از هرگونه پروا و پرهیز از ملاحظه کاری بتوانند به ایفای وظیفه خویش بپردازند»^۱. مصونیت پارلمانی نمایندگان در بسیاری از کشورها، از جمله جمهوری خلق چین پذیرفته شده است. بر طبق اصل ۷۵ قانون اساسی «نمایندگان کنگره ملی خلق را نمی‌توان از بابت سخنان یا آرای خود در اجلاس‌های کنگره مورد بازخواست حقوقی قرار داد»^۲. بنابراین، نمایندگان در بیان آرا و نظریات خودشان کاملاً آزادند و نمی‌توان آنان را به سبب اعمالی که در جهت ایفای مسئولیت نمایندگی‌شان انجام می‌دهند، در دوره نمایندگی یا پس از آن مورد بازخواست قرار داد. در صورتی که نمایندگان کنگره ملی خلق یا کمیته دائمی آن مرتکب جرمی شوند، نمی‌توان بدون اجازه رئیس کنگره یا ریاست کمیته دائمی آن، آنان را بازداشت یا مورد محاکمه جناحی قرار داد. در اصل ۷۴ قانون اساسی چین در این باره چنین آمده است: «هیچ یک